

POLICY DOKUMENT

NOW RADNA GRUPA

ZA BORBU PROTIV EKSPLOATACIJE I TRGOVINE LJUDIMA

GLAVNA AUTORKA: KATI KLAFENBEK (KATIE KLAFFENBÖCK), IOM AUSTRIJA

Novembar, 2018. godine

UVOD

Eksploatacija i trgovina ljudima su blisko povezani fenomeni koji pogađaju ljude iz svih sfera života. Još i ranije, a naročito nakon što je međunarodna definicija trgovine ljudima usaglašena u UN Palermo Protokolu¹, u raznim delovima sveta inicirani su brojni međunarodni, nacionalni i lokalni naponi za prevenciju i borbu protiv trgovine ljudima.

Pa ipak, uprkos evidentnom napretku po pitanju različitih aspekata ovakvog kršenja ljudskih prava², eksploatacija i trgovina ljudima i dalje postoje. Činjenica da se modaliteti i oblici eksploatacije stalno menjaju, što je delom posledica i novih tehnoloških postignuća u digitalnom dobu, onemogućava prikupljanje pouzdanih podataka o trenutnoj prirodi eksploatacije i trgovine ljudima. Uprkos tome, procenjuje se da su ovom pojavom pogođeni milioni ljudi.³ Tražioci azila i neregularni migranti su među najugroženijima, posebno zbog rizika od nasilja i eksploatacije duž migrantskih ruta, njihovog ograničenog pristupa legalnom tržištu rada, i nepostojanja socijalnih i kulturnih struktura podrške koje bi im bile na raspolaganju. Unutar ove grupe, deca, adolescenti i mladi su u naročitom riziku, posebno ako putuju sami.

U duhu ovih navoda, *NOW* Radna grupa za borbu protiv eksploatacije i trgovine ljudima, kao deo Act. *Now* organizacije koja ima za cilj očuvanje socijalne

kohezije kroz stvaranje nacionalnih i međunarodnih mreža, namerava da doprinese postojećim naporima kroz podizanje svesti i podršku akterima za prevenciju eksploatacije i trgovine ljudima, zaštitu pojedinaca koji su u riziku ili su doživeli eksploataciju ili trgovinu ljudima, i krivično gonjenje počinitelaca.

Radna grupa je odlučila da se neposredno fokusira i na eksploataciju i na trgovinu ljudima, kao deo holističkog pristupa zaštiti i pomoći onima koji su pogođeni ili koji su u riziku. Ovaj dokument ima za cilj da usmeri napore Radne grupe, pre svega kroz razjašnjenje načina na koji ona definiše eksploataciju i trgovinu ljudima, te uspostavi pravac za njeno dalje delovanje. Osim toga, ovaj document poslužiće i kao zagovarački instrument i osnov za komunikaciju sa zainteresovanim akterima i donosiocima odluka.

DEFINICIJE

Termini „trgovina ljudima“ i „eksploatacija“ su blisko povezani i često se koriste naizmenično: po definiciji, svrha trgovine ljudima je eksploatacija. Međutim, dok UN Palermo Protokol daje primere različitih oblika eksploatacije, pravne definicije „praga“ eksploatacije su retke. Osim toga, eksploatacija može postojati i izvan okvira trgovine ljudima, npr. kada se ne ispune drugi kriterijumi definicije trgovine ljudima.

1 Protokol za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom, koji dopunjuje UN Konvenciju protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. Usvojen je i otvoren za potpise, ratifikaciju, i pristupanje rezolucijom Generalne skupštine 55/25 od 15. novembra 2000.

2 Na primer, 158 država kriminalizovalo je trgovinu ljudima u skladu sa Palermo Protokolom od avgusta 2016. godine (UNODC 2016 Globalni izveštaj o trgovini ljudima), nacionalna i nevladina skloništa i okviri pomoći su uspostavljeni u brojnim državama, uspostavljeni su međunarodni okviri koordinacije unutar UN-a, Saveta Evrope, Evropske unije, OEBS-a, i drugih međunarodnih tela, itd.

3 Globalna procena prisilnog rada MOR 2012 procenjuje da je približno 21 milion ljudi širom sveta izložen prisilnom radu. 8.7 Alijansa Globalne procene modernog ropstva iz 2017. godine procenjuje da je preko 40 miliona ljudi širom sveta izloženo „modernom ropstvu“, koje autori definišu tako da obuhvata i prisilni rad i prisilne brakove.

NAČELNI DOKUMENT

NOW Radna grupa za borbu protiv eksploatacije i trgovine ljudima

Trgovina ljudima

Trgovina ljudima, kakvu mi danas poznajemo, prvobitno je definisana UN Palermo Protokolom 2000. godine. Prema članu 3 Protokola:

„Trgovina ljudskim bićima“ znači vrbovanje, prevoženje, prebacivanje i

primanje lica, putem pretnje silom ili upotrebom sile ili drugih oblika prisile, otmice, prevare,

obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili teškog položaja ili davanja ili primanja novca ili koristi da bi se dobio pristanak lica koje ima kontrolu nad drugim licem, u cilju eksploatacije.

Trgovina ljudima, stoga, obuhvata čin, sredstva, i svrhu. Protokol dalje navodi da deca mogu biti žrtve trgovine i bez prisustva prethodno nabrojanih nezakonitih sredstava.

Protokol nalaže državama potpisnicama da ustanove trgovinu ljudima kao krivično delo, prema definiciji datoj u članu 3.

Definicija data u Protokolu uživa značajno međunarodno prihvatanje. To se ogleda i u činjenici da je preko 170 država potpisalo Protokol⁴ kao i da je ova definicija korišćena u kasnijim međunarodnim instrumentima o trgovini ljudima, kao što je Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima.

Iako će specifičnosti nacionalnog zakonodavstva za borbu protiv trgovine ljudima voditi aktivnosti na terenu, NOW Radna grupa poštuje međunarodnu definiciju trgovine ljudima prema UN Palermo Protokolu.

Eksploatacija

Za razliku od trgovine ljudima, ne postoji međunarodno priznata definicija eksploatacije. U kontekstu trgovine ljudima, član 3 Palermo Protokola nabraja razne oblike eksploatacije, navodeći da,

Eksploatacija obuhvata, kao minimum, eksploataciju prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualne

eksploatacije, prinudni rad ili službu, ropstvo ili odnos sličan ropstvu, servitut ili uklanjanje organa.

Međutim, to ostavlja dva izazova:

1. Protokol ne precizira prag koji određuje koja situacija se kategorizuje kao eksploatacija.
2. Ne postoji međunarodno priznata definicija eksploatacije izvan konteksta trgovine ljudima.

Ovi aspekti su naročito relevantni za radnu eksploataciju, jer linija između loših i eksploatišućih uslova rada može biti veoma tanka. Direktiva EU o sankcijama za poslodavce⁵ pruža određena uputstva o ovom pitanju svojom definicijom “naročito eksploatišućih uslova rada”, kao:

uslove rada, uključujući i uslove koji proizlaze iz rodne ili druge diskriminacije, gde postoji upečatljiva disproporcija u odnosu na uslove zapošljavanja legalno zaposlenih radnika, koji, na primer, utiču na zdravlje i sigurnost radnika, i koji vređaju ljudsko dostojanstvo.

U kontekstu “ozbiljne eksploatacije rada”, EU Agencija za osnovna prava definiše eksploataciju kao:

situacije u radu koje značajno odstupaju od standardnih radnih uslova definisanih zakonodavstvom ili drugim obavezujućim pravnim propisima, posebno u vezi sa naknadom, radnim vremenom, pravima na odsustvo, zdravstvenim i bezbednosnim standardima i pristojnim tretmanom.⁶

Dodatne definicije mogu se naći u različitim nacionalnim kontekstima. Belgija i Francuska široko definišu radnu eksploataciju kao prisiljavanje nekoga da radi u uslovima koji su u suprotnosti sa ljudskim dostojanstvom.⁷ Smernice se mogu naći i pri austrijskom Vrhovnom sudu, koji smatra da je prag eksploatacije ispunjen kada je osoba nemilosrdno iskorišćena a njeni vitalni interesi zanemareni.⁸

Iako ovi izvori nude osnovnu orijentaciju, određivanje onoga što se smatra “suprotnim ljudskom dostojanstvu”, “upečatljivom disproporcijom” ili

4 Protokol ima 173 države potpisnice od 12. septembra 2018. godine: https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=ind&mtdsg_no=xviii-12-a&chapter=18&lang=en

5 Član 2(i) Direktive EU 2009/52/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 18. juna 2009. godine o minimalnim standardima sankcija i mera protiv poslodavaca državljana trećih zemalja koji nezakonito borave u državi

6 EU Agencija za osnovna prava (2015). Teška eksploatacija radne snage: radnici koji se kreću unutar ili ka državama članicama Evropske unije obaveze i prava žrtava. Luksemburg: Kancelarija za publikacije Evropske unije, str. 10.

7 Smernice za prevenciju, identifikaciju i suzbijanje slučajeva trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije razvijena u okviru Regionalne inicijative za implementaciju, str. 5.

8 Vrhovni sud Austrije, predmet broj 90s185/76, odluka od 15. februara 1977. godine u vezi sa članom 216 Krivičnog zakonika “Eksploatacija stranaca”. Dostupno na https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Justiz/JJR_19770215_OGH0002_00900S00185_7600000_003/JJR_19770215_OGH0002_00900S00185_7600000_003.pdf

NAČELNI DOKUMENT

NOW Radna grupa za borbu protiv eksploatacije i trgovine ljudima

“vitalnim interesima” osobe još uvek se subjektivno tumače. Međutim, u odsustvu daljih okvira, **NOW** Radna grupa će koristiti ove izvore kao opšte smernice.

Imajući to u vidu, grupa shvata da je eksploatacija izvan konteksta trgovine ljudima šira kategorija koja uključuje povezana dela, kao što su prisilni rad, ropstvo, prisilni brak, kratak brak, dečji brak, brak iz osвете, dužničko ropstvo, prinudno prosjačenje, prisila na vršenje krivičnih dela, dečja prostituciju i dečja pornografiju, kao i kršenje ljudskih prava u vezi sa nepravničnim uslovi rada. U takvim kontekstima, ljudi su opredmećeni i dehumanizovani, više se ne posmatraju kao pojedinci, već kao “stvari”.

Kao pravilo, grupa za svoje potrebe definiše eksploataciju kao zloupotrebu ili nasilje nad licem ili grupom lica zarad finansijske, društvene ili političke koristi počinioca/laca.⁹

FAKTORI RANJIVOSTI NA EKSPLOATACIJU I TRGOVINU LJUDIMA

Eksploatacija i trgovina ljudima mogu da ugroze muškarce, žene i decu koji potiču iz bilo kakvog socijalnog ili ekonomskog okruženja. Međutim, različiti faktori mogu povećati ranjivost pojedinaca na trgovinu i/ili eksploataciju.

Jedan značajan faktor koji izvesno povećava ranjivost na eksploataciju i trgovinu ljudima je neregularna migracija. Dok je migracija često povezana sa socijalnim i ekonomskim benefitima i za migrante i za društvo, nedostatak redovnih kanala za migracije može dovesti do toga da potencijalni migranti izaberu neregularne i nesigurne migrantske rute. Međunarodne pravne norme o ljudskim pravima važe za sva lica bez obzira na njihove pojedinačne okolnosti, i trebalo bi da štite

neregularne migrante od zlostavljanja. Međutim, okvir ljudskih prava se retko uključuje u nacionalne odgovore na neregularne migracije.¹⁰ Bez obzira na razlog za migraciju, ovaj nedostatak politika zasnovanih na ljudskim pravima znači da odsustvo regularnog migracionog statusa može povećati ranjivost pojedinaca na nasilje, zlostavljanje, eksploataciju, i trgovinu ljudima.¹¹ Prema Brunovskis i Sjuritis (Brunovskis & Surtees), ove ranjivosti često se međusobno pojačavaju i uključuju nepoznavanje lokalnog jezika, nedostatak znanja o njihovim pravima i dostupnim merama pomoći, nedostatak finansijskih sredstava za opstanak ili dalje putovanje ovih ljudi, neadekvatnu humanitarnu pomoć za određene kategorije tražilaca azila i migranata, rizik od eksploatacije u situacijama rada, pretnje po ličnu bezbednost i izloženost nasilju u porodici ili zajednici.¹²

Istraživanja sprovedena od strane IOM-a sa migrantima i tražiocima azila duž ruta centralnog i istočnog Mediterana počev od 2015. godine, potvrdila su da je eksploatacija realnost na ovim migracijskim putevima. Ukupno 37% svih ispitanika potvrdilo je da su lično iskusili bar jedan indikator trgovine ljudima ili eksploatacije.¹³ Zapaženo je da će migranti i tražioci azila koji su putovali sami, duže od šest meseci, koji imaju nizak stepen obrazovanja, ili nemaju bliske članove porodice u zemlji odredišta, vrlo verovatno pozitivno odgovoriti na indikator eksploatacije. Takođe je utvrđeno da je diskriminacija povezana sa ranjivošću na eksploataciju.

Populacije pogođene krizom su takođe posebno podložne trgovini ljudima i eksploataciji, jer su postojeće ranjivosti često pogoršane krizom i nastaju novi rizici i ranjivosti kao rezultat takve situacije.¹⁴ Ovo važi za oružane sukobe, prirodne katastrofe i situacije čije se trajanje oduži. To je povezano sa brojnim faktorima, uključujući u mnogim slučajevima:

9 UNICEF i IOM daju sličnu definiciju u svom zajedničkom izveštaju Mukotrpa putovanja: deca i mladi u pokretu preko Sredozemnog mora, izloženi riziku od trgovine ljudima i eksploatacije na str. 21.

10 IOM (2017) Osnovni dokument: Razumevanje ranjivosti migranata: pristup zasnovan na rešenju prema globalnom kompaktu koji smanjuje ranjivosti i osnažuje migrante, str. 1.

11 IOM Razumevanje ranjivosti migranata, str. 1.

12 Brunovskis, A. i R. Surtees (2017) Ranjivost i eksploatacija duž balkanske rute: Identifikacija žrtava trgovine ljudima u Srbiji, str. 14.

13 Galos, E., L. Bartolini, H. Cook i N. Grant (2017) Ranjivost migranata na trgovinu ljudima i eksploataciju: Dokaz sa migrantskih ruta srednjeg i istočnog Mediterana, Ženeva: IOM, str. 20.

Indikator obuhvataju informacije o tome da li je ispitanik tokom svog putovanja:

1. Radio ili obavljao aktivnosti bez dobijanja očekivane zarade;
2. Bio prinuđen da obavlja poslove ili aktivnosti protiv svoje volje;
3. Primio ponudu za zapošljavanje;
4. Primio ponude za ugovoreni brak (za ispitanika ili bilo koga u njegovoj ili njenoj porodici);
5. Držan na određenoj lokaciji protiv volje od strane lica koja nisu nadležni organi;

14 IOM (2015) Rešavanje problema trgovine ljudima i eksploatacije u vremenima krize. Dokazi i preporuke za dalje aktivnosti u cilju zaštite ugroženih i mobilnih populacija, Ženeva: IOM, str. 3.

NAČELNI DOKUMENT

NOW Radna grupa za borbu protiv eksploatacije i trgovine ljudima

nemogućnost da se ostvare prihodi, urušavanje vladavine prava, prekid tradicionalnih struktura podrške i stvaranje kriminalnih mreža. Krize takođe utiču na trgovinu ljudima i eksploataciju u zemljama koje primaju raseljene populacije.¹⁵

Iskustvo nasilja takođe čini pojedince dodatno ranjivim na eksploataciju i/ili trgovinu ljudima. Studije su pokazale da je većina žrtava trgovine ljudima doživela nasilje u nekom trenutku svog života pre situacije trgovine.¹⁶ U toku pilot istraživanja koje je sprovedela NVO Atina u Srbiji u prvoj polovini 2017. godine, otkriveno je da je nasilje nad ženama izbeglicama i migrantkinjama široko rasprostranjen fenomen, koji uključuje nanošenje telesnih povreda, nasilje u porodici, prisilni brak, prisilnu prostituciju i seksualni napad.¹⁷ Međutim, slučajevi nasilja i eksploatacije ostaju često neprijavljeni, delom zbog toga što žene ne prepoznaju uvek nasilje koje trpe, često ga tolerišu i prikrivaju, čime minimiziraju njegove posledice.¹⁸

Rod takođe utiče na podložnost pojedinaca eksploataciji i trgovini ljudima, uključujući i vrstu eksploatacije kojoj su izloženi. Eksploatacija i trgovina ljudima često se povezuju sa ženama i decom. Ovaj naglasak se čak odražava u punom nazivu UN Palermo Protokola u delu "naročito ženama i decom". UNODC-jev Globalni izveštaj o trgovini ljudima iz 2016. godine otkrio je da 79% identifikovanih žrtava trgovine ljudima čine žene ili deca.¹⁹ Međutim, postoji sve veća svest da su muškarci takođe predmet eksploatacije i trgovine ljudima. Zapravo, visok stepen asocijacije sa ženama i decom često znači da se muškarci- posebno mladi, neoženjeni muškarci- ne smatraju ugroženim i u mnogim slučajevima su isključeni iz struktura pomoći i podrške.²⁰ Ovo je pogoršano činjenicom da mnoge strukture podrške imaju za cilj da pomognu samo osobama koje su bile seksualno eksploatisane, što je fenomen koji mnogo više pogađa žene nego muškarce.

Uzrast predstavlja još jednu pretpostavku ranjivosti. Prema UNICEF-u, deca u pokretu su veoma ranjiva na

trgovinu i eksploataciju, naročito ako putuju sama.²¹ PPutovanje uz pomoć krijumčara može takođe povećati ranjivost dece na trgovinu i eksploataciju zbog značajne neravnoteže moći i zavisnosti deteta od krijumčara. Ovo je potvrđeno istraživanjima IOM-a, koja su pokazala da su i deca i mladi do 26 godina bili ranjiviji tokom putovanja nego stariji. Ove starosne grupe češće su bile držane protiv svoje volje i češće su prijavljivale da su bile prisiljene da rade ili su radile bez primanja dogovorene naknade.²² Zajednička analiza UNICEF-a i IOM-a iz 2017. takođe je otkrila da deca i mladi koji prelaze Sredozemno more češće trpe zlostavljanje, eksploataciju, i trgovinu ljudima nego odrasli.²³

Uprkos mehanizmima podrške u EU za decu i tražioce azila, ranjivost dece i mladih na trgovinu i eksploataciju ne prestaje kada stigne u Evropu. Prema studiji koja je sprovedena u Italiji i Grčkoj, mnoga deca napuštaju centre za azil zbog dugog čekanja i pravnih nejasnoća, a potom samostalno putuju dalje.²⁴ Ta deca često žive opasno, spavaju na ulici sa ograničenim pristupom hrani, vodi i finansijskim sredstvima. Neki mladi migranti i tražioci azila razvijaju rizične mehanizme suočavanja sa svakodnevnim situacijama, uključujući i prodavanje seksualnih usluga ili prihvatanje eksploatišućih uslova rada kako bi preživeli ili zaradili novac da nastave putovanje ili da ga pošalju kući svojim porodicama.²⁵ Osim što deca mogu biti izložena riziku od seksualnog zlostavljanja i eksploatacije, takve strategije mogu dovesti do zavisnosti od droge i ozbiljnih posledica po mentalno zdravlje.

Međutim, nakon što napune 18 godina i pređu u odraslo doba, zavisnosti i ranjivosti koje su doživeli u detinjstvu ne prestaju odmah. Mladi, naročito oni koji putuju sami i sa nedovoljno finansijskih sredstava, stoga su često podložni eksploataciji i trgovini ljudima na isti način kao i deca.²⁶

Zbog velike ranjivosti dece i mladih odraslih osoba na eksploataciju i trgovinu ljudima, Radna grupa će usmeriti svoje napore na pružanje pomoći ovoj ciljnoj

15 Ibid, str. 31.

16 UNODC (2008) Uvod u trgovinu ljudima: ranjivost, uticaj i akcija. Beč: UNODC str. 83.

17 ATINA – Udruženje građana za borbu protiv trgovine ljudima i svih oblika rodno zasnovanog nasilja (2018) Nasilje nad ženama i devojkicama u izbegličkoj i migrantskoj populaciji u Srbiji, izveštaj za Grupu eksperata Saveta Evrope za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO), str.3.

18 Ibid, str. 5.

19 UNODC (2016) Globalni izveštaj o trgovini ljudima, Beč: UNODC, str. 1.

20 Ovo je često slučaj sa humanitarnom pomoći u kriznim regijama, kao i sa strukturama pomoći i podrške za žrtve trgovine ljudima.

21 UNICEF (2017) Dete je dete. Zaštita dece u pokretu od nasilja, zlostavljanja i eksploatacije, str. 6.

22 Galos, E. et al, Ranjivost migranata na trgovinu ljudima i eksploataciju: Dokaz sa migrantskih ruta srednjeg i istočnog Mediterana, str. 20.

23 UNICEF i IOM (2017) Mukotrpn putovanja: deca i mladi u pokretu preko Sredozemnog mora, izloženi riziku od trgovine ljudima i eksploatacije. Ženeva i Njujork.

24 REACH i UNICEF (2017) Deca u pokretu u Italiji i Grčkoj – Jun 2017, str. 5.

25 UNICEF, Dete je dete, str. 40 i UNICEF i REACH, Deca u pokretu u Italiji i Grčkoj – Jun 2017, str. 5.

26 UNICEF i IOM, Mukotrpn putovanja, str. 22.

NAČELNI DOKUMENT

NOW Radna grupa za borbu protiv eksploatacije i trgovine ljudima

grupi, bez obzira na migracioni status i državljanstvo. Prepoznajući da eksploatacija i trgovina ljudima mogu da utiču na muškarce, žene, dečake i devojčice na različite načine, Radna grupa će primeniti rodno osetljiv pristup kako bi osigurala da sprovedene mere mogu pomoći potencijalnim žrtvama trgovine ljudima i eksploatacije bez obzira na njihov rodni identitet ili seksualnu orijentaciju. Otežavajući faktori, kao što je status neregularne migracije, pripadnost nacionalnoj manjini, i socijalno i ekonomsko poreklo će se uzeti u obzir kako bi se osiguralo da nijedna pogođena populacija u ovoj starosnoj grupi ne bude isključena iz podrške. U skladu sa definicijom "mladih" Ujedinjenih nacija, Radna grupa će svoje aktivnosti usmeriti prema pojedincima starosti do 24 godine.²⁷

ULOGA I CILJEVI NOW RADNE GRUPE U REŠAVANJU PITANJA EKSPLOATACIJE I TRGOVINE LJUDIMA

Kao što je već navedeno, obim aktivnosti Radne grupe će obuhvatiti mere za rešavanje problema eksploatacije i trgovine decom i mladima. Posebna pažnja će biti usmerena na fazu tranzicije od detinjstva do odraslog doba, jer kada napune 18 godina mladi tražioci azila i neregularni migranti više ne uživaju usluge zaštite i pomoći koje su na raspolaganju deci.

Radna grupa će nastaviti da deluje na postojećim strukturama i mrežama zajedno sa ekspertima koji su profilisani na terenu u skladu sa relevantnim međunarodnim okvirima, kao što su UN ciljevi održivog razvoja, Globalni sporazum za bezbednu, regularnu i uređenu migraciju i Globalni dogovor o izbeglicama. Regionalni fokus Radne grupe se ogleda u njenim članovima, pošto ona uključuje zemlje Bliskog Istoka, jugoistočne i centralne Evrope.

Aktivnosti Radne grupe će biti usaglašene sa radom posojećih aktera, da bi se izbeglo da se neke aktivnosti dupliraju. Kako bi se osigurala važnost i uticaj delovanja, Radna grupa će obavljati aktivnosti u partnerstvu sa lokalnim ekspertima kako prilikom procene područja na kojima će se one izvoditi, tako i prilikom implementacije konkretnih aktivnosti. Ti partneri mogu uključivati, ali nisu ograničeni na, lokalne nevladine organizacije, državne organe, specijalizovane policijske jedinice, socijalne radnike, zagovarače prava deteta, međunarodne organizacije i relevantne aktere iz privatnog sektora.

Opšti cilj ovih mera je da se spreči eksploatacija i

trgovina pre nego što do njih dođe, da se senzitiviju i zaštite pojedinci i osobe koje su preživele eksploataciju ili trgovinu ljudima, kao i da se doprinese boljem krivičnom gonjenju počilaca.

PERSPEKTIVA

Inicijalni rad Radne grupe biće usmeren na svest o eksploataciji i njenoj povezanosti sa trgovinom ljudima, kako u javnosti tako i među relevantnim akterima. Kada je u pitanju ekspertiza umrežavanja članova Act.Now i NOW Radne grupe, još jedan prioritet će biti okupljanje zainteresovanih aktera kako bi se poboljšala saradnja u borbi protiv eksploatacije i trgovine ljudima.

Prvi korak će biti organizovanje događaja tokom 2019. godine, koji će biti posvećen umrežavanju civilnog društva na temu eksploatacije, sa posebnim fokusom na eksploataciju van konteksta trgovine ljudima. Ovaj događaj sa interaktivnim sesijama za razmenu znanja i iskustva među učesnicima, okupiće organizacije civilnog društva iz Evrope i tzv. MENAT regiona (zemlje Bliskog Istoka, Severne Afrike i Turska) da strateški diskutuju o svojim iskustvima i strategijama u rešavanju eksploatacije. Učesnici će takođe razgovarati o definiciji eksploatacije kako je i utvrđeno u ovom tekstu. Događaj će omogućiti akterima civilnog društva da ojačaju postojeća partnerstva i uspostave nove mreže. Osim toga, ove diskusije će otvoriti put za bolje razumevanje načina na koji je potrebno definisati eksploataciju i poboljšati usluge i odgovor na svim nivoima.

ČLANOVI RADNE GRUPE

Šams Asadi (Shams Asadi), Kancelarija za ljudska prava Grada Beča (predsedavajuća)

Ženevjev Kola (Geneviève Colas), Katolička pomoć – Caritas, Francuska

Džihan Esaid (Jihane Essaid), ABAAD, Liban

Kler Heli (Claire Healy), ICMPD, Austrija

Linda Al-Kalaš (Linda Al-Kalash), Tamkeen, Jordan

Keti Klafenbek (Katie Klaffenböck), IOM, Austrija

Helga Konrad, Regionalna implementaciona inicijativaza prevenciju i suzbijanje trgovine ljudima, Austrija

Marijana Savić, UG Atina, Srbija

Luna Šamje (Luna Shamieh), Nacionalni univerzitet za javnu upravu, Budimpešta, Mađarska

²⁷ Izveštaj Generalnog sekretara Skupštini, A/36/215, 1981.

NAČELNI DOKUMENT

NOW Radna grupa za borbu protiv eksploatacije i trgovine ljudima

RELEVANTNI IZVORI

Međunarodni pravni okvir:

Protokol Ujedinjenih nacija za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom, koji dopunjava Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (2000)

Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima deteta (1989) i Fakultativni protokol o prodaji dece, dečijoj prostituciji i dečijoj pornografiji (2000)

Konvencija Međunarodne organizacije rada br. 29, Konvencija o prisilnom radu (1930) i Fakultativni protokol (2014)

Konvencija Međunarodne organizacije rada br.182, najgori oblici dečijeg rada (1999)

Konvencija Međunarodne organizacije rada br. 189, fer i pristojan rad domaćih radnika (2011)

Međunarodna Konvencija o zaštiti prava svih radnika migranata I članova njihovih porodica (1990)

Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (2005)

Konvencija Saveta Evrope o zaštiti dece od seksualne eksploatacije i seksualnog zlostavljanja (2007)

Direktiva EU 2009/52/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 18. juna 2009. godine o minimalnim standardima sankcija i mera protiv poslodavaca državljana trećih zemalja koji nezakonito borave u državi

Direktiva EU 2011/36/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 5. aprila 2011. o prevenciji i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti njenih žrtava

Okvirna odluka Saveta EU 2004/68 /JHA od 22. decembra 2003. o borbi protiv seksualne eksploatacije dece i dečije pornografije

Literatura:

ATINA – Udruženje građana za borbu protiv trgovine ljudima i svih oblika rodno zasnovanog nasilja (2018) Nasilje nad ženama i devojkicama u izbegličkoj i migrantskoj populaciji u Srbiji, izveštaj za Grupu eksperata Saveta Evrope za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO), dostupan na: <https://rm.coe.int/report-for-grevio-ngo-atina-30-9-2018-/16808e2f8c>

Brunovskis, A. i R. Surtees (2017) Ranjivost i eksploatacija duž balkanske rute: Identifikacija žrtava trgovine ljudima u Srbiji, dostupno na: <https://nexus-humantrafficking.files.wordpress.com/2017/02/vulnerability-exploitation-along-the-balkan-route-tip-in-serbia-2017.pdf>

Savet Evrope (2018) Žensko genitalno sakaćenje i prisilni brak, dostupno na: <https://rm.coe.int/female-genital-mutilation-and-forced-marriage/16807baf8f>

EU Agencija za temeljna prava (2015). Teška eksploatacija radne snage: radnici koji se kreću unutar ili u državama članicama Evropske unije obaveze i prava žrtava. Luksemburg: Kancelarija za publikacije Evropske unije, dostupno na: fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-severe-labour-exploitation_en.pdf

Galos, E., L. Bartolini, H. Cook i N. Grant (2017) Ranjivost migranata na trgovinu ljudima i eksploataciju: Dokaz sa migrantskih ruta srednjeg i istočnog Mediterana, Ženeva: IOM, dostupno na: https://publications.iom.int/system/files/pdf/migrant_vulnerability_to_human_trafficking_and_exploitation.pdf

Smernice za prevenciju, identifikaciju i borbu protiv trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije razvijene u okviru Regionalne inicijative za implementaciju.

Međunarodni centar za razvoj migracionih politika (2015) Ciljanje ranjivosti. Uticaj sirijskog rata i izbegličke situacije na trgovinu ljudima. Studija Sirije, Turske, Libana, Jordana, i Iraka, Beč: ICMPD, dostupno na: https://www.icmpd.org/fileadmin/ICMPD-Website/Anti-Trafficking/Targeting_Vulnerabilities_EN_SOFT_.pdf

Međunarodni centar za razvoj migracionih politika (2018) Trgovina duž migrantskih ruta Evrope: Premošćavanje jaza između migracija, azila, i anti-trafikinga. Beč: ICMPD, dostupno na: https://www.icmpd.org/fileadmin/1_2018/Bridging_the_Gap_between_Migration_Asylum_and_Anti-Trafficking.pdf

Međunarodna organizacija rada (2012) ILO Globalna procena prisilnog rada: rezultati i metodologija, Ženeva: MOR, dostupno na: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_182004.pdf

Međunarodna organizacija rada i Walk Free Fondacija (2017) Globalne procene modernog ropstva: Prisilni rad i prisilni brakovi, Ženeva: MOR, dostupno na: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

NAČELNI DOKUMENT

NOW Radna grupa za borbu protiv eksploatacije i trgovine ljudima

Međunarodna organizacija za migracije (2015) Borba protiv trgovine ljudima i eksploatacije u kriznim periodima. Dokazi i preporuke za dalje aktivnosti zaštite ranjivih i mobilnih populacija, Ženeva: IOM, dostupno na: https://publications.iom.int/system/files/addressing_human_trafficking_dec2015.pdf

Međunarodna organizacija za migracije (2017) Osnovni dokument o razumevanju ranjivosti migranata: pristup zasnovan na rešenju prema globalnom kompaktu koji smanjuje ranjivosti i osnažuje migrante

REACH i Dečji fond Ujedinjenih nacija (2017) Deca u pokretu u Italiji i Grčkoj – Jun 2017, dostupno na: http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_ita_grc_report_children_on_the_move_in_italy_and_greece_june_2017.pdf

Dečji fond Ujedinjenih nacija (2017) Dete je dete. Zaštita dece u pokretu od nasilja, zlostavljanja i eksploatacije, dostupno na: <https://www.unicef.de/blob/141422/acaf7e52cf898706ebbf71702fb471c/unicef-report-a-child-is-a-child-2017-data.pdf>

Dečji fond Ujedinjenih nacija i Međunarodna organizacija za migracije (2017): Mukotrpana putovanja: deca i mladi u pokretu preko Sredozemnog mora, izloženi riziku od trgovine ljudima i eksploatacije, Ženeva i Njujork: UNICEF i IOM, dostupno na: https://www.iom.int/sites/default/files/press_release/file/Harrowing_Journeys_Children_and_youth_on_the_move_across_the_Mediterranean.pdf

Kancelarija UN za pitanja droge i kriminala (2008) Uvod u trgovinu ljudima: Ranjivost, uticaj i akcija. Beč: UNODC, dostupno na: https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/An_Introduction_to_Human_Trafficking_-_Background_Paper.pdf

Kancelarija UN za pitanja droge i kriminala (2016), Globalni izveštaj o trgovini ljudima, Beč: UNODC, dostupno na: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2016_Global_Report_on_Trafficking_in_Persons.pdf